סתם עצים להסקה ניתנו. ולא להאיר הלכך עצים מינהו ומעיקרא לא חל עלייהו שביעית. אבל קפיחי קטיס סתמן לגביעה הלכך חל עלייהו קדושה ואסירי לאחר הביעור אף להיסק. ועלי קנים וגפנים יש שאוכלין אותן ויש שמסיקין אותן הלכך בתר מחשבת לקיטה אזלינן:

פנאי היא. איכא למאן דאמר סתם עצים להסקה ניתנו ולא חיילא שביעית אפילו אעצים דמשתן ואיכא למאן דלית ליה ואעצים דמשתן מיהא חיילא:

לתוך המשרה. אין שורין פשתן ביין של שביעית וכן אין מכבסין בגדים דהוי סחורה: **מי שהנאתו וביעורו שוה.** הנאה שהיא בשעה שהוא כלה מן העולם אתה יכול ליהנות מפירות שביעית קודם זמן הביעור: [ט] **יצאו משרה וכבוסה.** משעה שמטילין פשתן או בגד ביין נתקנקל ונבער והנאתו אינו אלא עד שלשה ימים ו׳ עד שיהא הפשתן שרוי וכן הבגד. והייגו תנאי דרבנן סברי סתם פירות לאכילה וחיילא עלייהו קדושת שביעית כדאמרן לעיל דכל דבר שהנאתו וביעורו שוה חיילא הלכך אפילו לקטן למשרה וכביסה לא מהניא מחשבה לאפקועי איסורן למיהוי כעלי קנים שלקטן לעצים דמשתרו דהתם סתמייהו להכי ולהכי אבל פירות סתמן לאכילה ומשעת יצירתן חייל קדושתן ותו לא מהני מחשבה לאפקועי ואסורין למשרה וכביסה דאין נהנין בקדושת שביעית אלא הנאה הדומה לאכילה וגבי עצים נמי סתם עצים להסקה ניתנו ולא חיילא אפילו אעצים דמשתן ור׳ יוסי סבר לא אמרינן סתם פירות לאכילה ניתנו ומהניא בהו מחשבה כעלי קנים וגפנים דהיכא דליקטן למשרה הוי דבר שהנאתו אחר ביעורו ולא חל עלייהו שביעית כך מצאתי ויש לשונות אחרים וזו שמעתי והגון:

למלוגמא. אלנפשט״ר: **אינה שוה בכל אדם.** אינה צריכה אלא לחולים: **לזלף.** שמזלפין יין בבית. והאי נמי אין שוה בכל אדם שא״צ זילוף אלא אדם מעונג ומעודן: **אפיקטויזין.** וזש״ט להקיא: **אילא נמי משרה וכביסה.** והכא לא נקט אלא דבר שאין שוה בכל אדם: **מלוה בשטר אין נפרעין מהן.** לפני אידיהן מפני שמחה היא לו ואזיל ומודה לעכו״ם ביום חגם ורבנן סברי אסור לפורען וליפרע מהן כלל: **ואיבעיא אימא.** הך סתמא ודאי עיקר הוא דקתני לה התם בב״מ (עו.) גבי הלכתא פסיקתא דהא לא שייכא התם ולא תני אלא משום פיסוק הלכה שפסקה התנא עם כל החוזר בו שלא נחלק אדם עליהן: ליקח

[א] סתם עצים להסקה הן עומדין אמר רב כהנא ועצים להסקה תנאי היא דתניא [ב] אין מוסרין פירות שביעית לא למשרה ולא לכבוסה ור׳ יוסי אומר נותנין פירות שביעית לתוך המשרה ולתוך הכבוסה מאי טעמא דרבנן אמר קרא [ג] לאכלה ולא למשרה לאכלה ולא לכבוסה ורבי יוסי אומר אמר קרא לכם [ד] לכל צרכיכם ורבנן נמי הכתיב לכם לכם דומיא דלאכלה במי שהנאתו וביעורו שוין [ה] יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן ור״י נמי הכתיב לאכלה אמר לך ההוא מיבעי ליה לכדתניא דתניא לאכלה ולא למלוגמא אתה אומר לאכלה ולא למלוגמא או אינו אלא לאכלה ולא לכבוסה כשהוא אומר לכם הרי כבוסה אמור הא מה אני מקיים לאכלה לאכלה ולא למלוגמא ומה ראית לרבות הכבוסה ולהוציא את המלוגמא מרבה אני את הכבוסה ששוה בכל אדם ומוציא אני את המלוגמא שאינו שוה בכל אדם כמאן אזלא הא דתניא [ו] לאכלה ולא למלוגמא לאכלה ולא לזילוף לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטויזין כמאן כר׳ יוסי דאי כרבנן [ז] איכא נמי משרה וכבוסה: רבי יהודה אומר אם השבח כו׳: (סימן סבן) [ח] יתיב רב יוסף אחורי דרבי אבא קמיה דרב הונא ויתיב רב הונא וקאמר הלכה כרבי יהושע בן קרחה והלכה כרבי יהודה [ט] אהדרינהו רב יוסף לאפיה אמר בשלמא רבי יהושע בן קרחה אצטריך סלקא דעתך אמינא [י] יחיד ורבים הלכה כרבים קמ״ל הלכה כיחיד ר׳ יהושע בן קרחה מאי היא דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר [יא] מלוה בשטר אין נפרעין מהן מלוה על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם אלא הלכה כר׳ יהודה למה לי מחלוקת ואחר כך סתם היא [יב] ומחלוקת ואח״כ סתם הלכה כסתם מחלוקת בבבא קמא [יג] לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום רבי מאיר אומר נותן לו דמי צמרו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח וסתם בבבא מציעא דתנן [יד] כל המשנה ידו על התחתונה [טו] וכל החוזר בו ידו על התחתונה ורב הונא אצטריך סלקא דעתך אמינא אין סדר למשנה וסתם ואחר כך מחלוקת היא ורב יוסף אי הכי כל מחלוקת ואח״כ סתמא נימא אין סדר למשנה וסתם ואח״כ מחלוקת היא ורב הונא כי לא אמרינן אין סדר למשנה בחדא מסכתא אבל בתרי מסכתות אמרינן ורב יוסף כולה נזיקין חדא מסכתא היא ואיבעית אימא משום דקתני לה גבי הלכתא פסיקתא כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה: תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו ליקח

ה״ג בקונטרס במס׳ סוכה (דף מ. ושם [טז]) **אמר רב כהנא ועצים** דהסקה **תנאי היא בו׳.** וכן עיקר פי׳ כל עצים בשביעית הויא פלוגתא דתנאי אי אית בהו קדושת שביעית הכיון דטעמא דשריגא להו היינו משום דהנאתן אחר ביעורן אם כן לרבי יוסי דלית ליה דרשה דהנאתו וביעורו שוה לענין פירות שביעית ה״ג לא דריש לה לענין דלא לחול קדושת שביעית ואם תאמר לר׳ יוסי היאך מותרין עצים בארץ ישראל להסיק בהן תנור והלא יש בהן איסור שביעית לאחר הביעור וי״ל דבטלי בשאר עצים דשאר שנים ועוד י״ל לפי גירסת הספרים ועצים דהסקה תנאי היא פירוש עצים שיש בהם קדושת שביעית כגון גולב דהנאתו וביעורו שוה דסתמיה קאי לכבד בו את הבית אם מותר להסיקו דהוי הנאה לאחר ביעורו או לא דתניא אין מוכרין פירות שביעית כו׳ הרי לרבנן אסור להסיקו מידי דהוי אמשרה וכביסה ולר׳ יוסי מותר אבל שאר עצים לדברי הכל אין בהן קדושת שביעית אבל הטעם אין מיושב דכי היכי דר׳ יוסי דריש לכם לכל לרכיכם אפילות שביעית ולא בעי לכם דומיא דלאכלה הכי נמי לענין לחול קדושת שביעית על כל דבר שהוא לכם דמ״ש דהא כוליה חד קרא הוא והיתה שבת הארץ לכם לאכלה וגו׳: **אין** סדר למשנה. דפעמים היה שונה שלא על הסדר ושמא תחילה שנה ב״מ ואחר כך ב״ק אבל ודאי אח״כ סדרן רבי על הסדר כדדייק בריש (פרק) שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות קסליק כו׳ [יז]: **גבי הלכתא פסיקתא.** תימה אמאי קרי לה הלכתא פסיקתא לההיא דכל החוזר בו ידו על התחתונה הא בפרק האומנין (ב״מ דף עז:) מוקמינן לה ביחידאה כרבי דוסא ורבנן פליגי עליה ומוכח התם דרב לא סבר לה כרבי דוסא בההוא דכל החוזר בו וי״ל דהכא סבר כאיבעית אימא דהתם דאמר כל החוזר בו ידו על התחתונה לאתויי דקתני וי״מ דקתני לה בלשון הלכתא פסיקתא דליתנא דכל החוזר וכל המשנה משמע לפסוק הלכתא [יח]: **הנותן** מעות לשלוחו. נראה דמיירי שנותן למחצית שכר אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע מכאן יש להבין ראיה אם אדם נותן מעות לחבירו למחצית שכר ואמר ע״מ שלא תלווס אלא על משכונות של כסף וזהב ותשמרם בקרקע ואם תשנה יהא ברשותך לחייב בכל דבר ואם פחתו פחתו לך שאין זה רבית דהא הכא אם שינה מדעתו אמר אם פחתו פחתו לו אפ״ה אם הותירו הותירו לאמצע ולא הוי רבית כיון דאם לא היה משנה דעתו לא היו כולן ברשותו אלא השכר והפסד לאמצע כדין פלגא מלוה ופלגא פקדון: הא

עין משפט נר מצוה

צד א ב ג מיי׳ פ״ה מהל׳ שמיטין הלכה י׳:

צה ד מיי׳ פ״ט מהלכות ע״ז הלכה ה סמג לאוין מה טוש״ע י״ד סי׳ קמח סעיף ה:

צו ה מיי׳ פ״ח מהלכות מכירה הלכה ב סמג עשין פב טוש״ע ח״מ סי׳ קל סעי׳ י יא:

מוסף רש״י

סתם עצים להסקה הן עומדין. סתם עצים של היסק להסקה ניתנו לבריות וסתמן לא להאיר קיימו, הלכך לא נתחת בהו קדושת שביעית מעיקרא ואפילו לקנות להאיר (סוכה מ.). **ועצים להסקה תנאי היא.** ועצים להסקה גופייהו שהנאתן אחר ביעורן, תנאי היא לי הגנו בהו שביעית או לא, דאיכא תנא דדרש לכם דומיא דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהיא דרשה אימעוט עצים, ואיכא דלא ממעטו מייהי שלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני שמעתי מרבותי שהיו גורסים וסתם עצים להסקה מיהו תנאי היא, וכן כתיב בכל הספרים, וטרחתי מנעורי בכל ירדי שיטת הש״ס ליישב כפי דבריהם ואיני יכול, ומצאתי גירסא זו בספר כתב ידו של רבינו גרשום בן יהודה מנוחתו כבוד וכסדר ישועות של רבינו יאתק בן מנחם כמוהר ואינו מוגה וכן נראה בעיני (שם). **לא למשרה.** לשרות פשתן ביין של שביעית (שם). **ולא לכבוסה.** לכבוס בגדים ביין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמעשה שאוכל הבגדים או הפשתן ביין שעה אחת נתבער ואבד לו והנאתו איבה עד שילבש הבגדים (שם). **למלוגמא.** לרפואה (שם). **ששוה בכל אדם.** שהכל צריכין לה, כמו אכילה ששוה בכל אדם (שם ג:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל חולין (שם). **ולא לזילוף.** יין שמזלפין בבית לריח טוב (שם). **אפיקטויזין.** להקיא, והוא בטוטריקון אפיק טפי זין, מזון האוכל יותר מדי מוציא ומקיא (שם). **כמאן כר׳ יוסי.** דלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והרי נמי אינם אלא לצורך חולי ואיסטנים, והיינו תנאי דלעיל, דלרבנן לא נהגא שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ נוהגת בדבר שהוא לכם דומיא דלאכלה, שהנאתו וביעורו שוה ולא בעצים, ור׳ יוסי דריש הכי והיתה שבת הארץ נוהגת כולו

מוסף רש״י

סתם עצים להסקה הן עומדין. סתם עצים של היסק להסקה ניתנו לבריות וסתמן לא להאיר קיימו, הלכך לא נתחת בהו קדושת שביעית מעיקרא ואפילו לקנות להאיר (סוכה מ.). **ועצים להסקה תנאי היא.** ועצים להסקה גופייהו שהנאתן אחר ביעורן, תנאי היא לי הגנו בהו שביעית או לא, דאיכא תנא דדרש לכם דומיא דלאכילה, למעוטי כל שהנאתו אחר ביעורו כדדרשינן לעיל, ומהיא דרשה אימעוט עצים, ואיכא דלא ממעטו מייהי שלא דבר שאין הנאתו שוה בכל אדם, כגון מלוגמא וזילוף ואפיקטויזין, ואני שמעתי מרבותי שהיו גורסים וסתם עצים להסקה מיהו תנאי היא, וכן כתיב בכל הספרים, וטרחתי מנעורי בכל ירדי שיטת הש״ס ליישב כפי דבריהם ואיני יכול, ומצאתי גירסא זו בספר כתב ידו של רבינו גרשום בן יהודה מנוחתו כבוד וכסדר ישועות של רבינו יאתק בן מנחם כמוהר ואינו מוגה וכן נראה בעיני (שם). **לא למשרה.** לשרות פשתן ביין של שביעית (שם). **ולא לכבוסה.** לכבוס בגדים ביין של שביעית (שם). **יצאו משרה וכבוסה שהנאתן אחר ביעורן.** שמעשה שאוכל הבגדים או הפשתן ביין שעה אחת נתבער ואבד לו והנאתו איבה עד שילבש הבגדים (שם). **למלוגמא.** לרפואה (שם). **ששוה בכל אדם.** שהכל צריכין לה, כמו אכילה ששוה בכל אדם (שם ג:). **ומוציא אני את המלוגמא שאינה שוה בכל אדם.** שאין הכל חולין (שם). **ולא לזילוף.** יין שמזלפין בבית לריח טוב (שם). **אפיקטויזין.** להקיא, והוא בטוטריקון אפיק טפי זין, מזון האוכל יותר מדי מוציא ומקיא (שם). **כמאן כר׳ יוסי.** דלא ממעט אלא הנאה שאינה שוה בכל, והרי נמי אינם אלא לצורך חולי ואיסטנים, והיינו תנאי דלעיל, דלרבנן לא נהגא שביעית אלא בדבר שהנאתו וביעורו שוה, דדרשינן ליה נמי הכי והיתה שבת הארץ נוהגת בדבר שהוא לכם דומיא דלאכלה, שהנאתו וביעורו שוה ולא בעצים, ור׳ יוסי דריש הכי והיתה שבת הארץ נוהגת כולו

מסורת הש״ס

[א] [בילה נב. סוכה מ. נדרים סב:], [ב] סוכה מ., [ג] [מכות יג. וש״נ], [ד] ע״ז ו:, [ה] [סוכה יח.], [ו] [בכורות ט. וש״נ], [ז] [יבמות מב:], [ח] לעיל ק: [ש״נ], [ט] ב״מ עו. [ע״ז ז.], [י] עיין בכס״מ במס׳ סוכה שם פי׳ אחר, [כ] [ד״ה ועצים], [ל] [וע״ע תוס׳ ריש ב״מ וריש ב״ב], [מ] [וע״ ותוס׳ מנחות סו. ד״ה זכר],

תורה אור השלם

1. וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתְךָ וְלִשְׂכִירְךָ וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ:

ויקרא כה ו

גליון הש״ם

גמ׳ יצאו משרה וכבוסה. עיין בכורות דף יב ע״ב תוס׳ ד״ה ולאי:

לעזי רש״י

אלנפשט״ר [אינפלשטר״א]. רטייה. **ווש״ט** [וומיט״א]. סם הקאה.

רבינו חננאל

אמר רב כהנא עצים להסקה, שדחיתה(ה אתה) [אותם] מלהיות בהן קדושת שביעית מפני שהנאתן אחר ביעורן, תנאי היא כו׳ עד הנה רבנן הוא דבעי הנאתן בשעת ביעורן אבל ר׳ יוסי לא בעי. **לאכלה ולא לעשות ממנה אפיקטפיזון.** פי׳ אפיקטפיזון בלשון מקרא הוא הקיא. ושמעתי שהוא ג׳ מלות אפיק טפי זון, הוציא עודף המזון, כי כן דרך האיסטומכא כשיעדיף עליה האוכל לא תקבלנו ואז תתבלבל האיסטומכא ויקיא האדם.

שהנאתו שוה בכל אדם ואפילו עצים להסקה (שם). מלוה בשטר אין נפרעין מהן. לפני אידיהן, מפני שמחה הוא לאחר זמן ביום אידו, דיין דנקט ישראל שטרא עילויה, כל שעתא מקפתי מגיה (ע״ז ו:). **אהדרינהו רב יוסף לאפיה.** בכעס (סוכה יא.). **ומחלוקת ואח״כ סתם הלכה כסתם.** כל מחלוקת שנחלקו תנאים ואח״כ סתם לן במשנתנו כאחד מהן, הלכה כמותו, דיין דסתמיה אחר המחלוקת ש״מ דקמו רבנן בטעמייהו ומסתברא טעמיה דהאיך (ע״ז ז.) בין שסתם אחריה מיד בלותה מסכת, בין שסתם אחריה במסכת אחרת בלותה הסדר, כגון נתן נתן למר לצבע דמחלוקת בב״ק וסתם בב״מ כל המשנה ידו על התחתונה, וסתם לן כר׳ יהודה דאמר אם השבח יתר על היציאה בין נותן לו שכר משלם אלא דמי יציאת עצים וממנעם, ואם יציאה יתירה על השבח נותן לו את השבח (ב״מ עו.). **אין סדר למשנה.** סידרא דמתניתין לאו דוקא ושמא משנה אחרונה היא נשנית לאשונה בבית המדרש (ע״ז ז.). **אי הכי כל מחלוקת ואח״כ סתמא כו׳.** אלמה קמ״ל כל מחלוקת ואח״כ סתם הלכה כסתם, ביבמות (מב:) בפרק החולץ (ע״ז ז.). **כי לא אמרינן אין סדר למשנה.** אלא סתכינן אסידרא, ה״מ בחדא מסכתא (שם). **כולה נזיקין.** תנאת בני (שם). **ואיבעית אימא משום דקתני לה כו׳.** להכי אהדרינהו רב יוסף לאפיה דאי נמי אין סדר למשנה לא אצטריך לומר הלכה כר׳ יהודה דודאי הלכתא כי האי סתמא, דכל המשנה לא הוה שייכא למתניה התם בהשוכר, דהא לא איירי בההוא פירקא בשיטו אלא בחזרה, ומדתניא התם ש״מ הלכתא קא פסיק ואזיל (שם).

הא רבי יהודה דאמר שינוי אין קונה. הלכך אם הותירו לאמצע שכך ותן לו לחתיכת שכר ואם פחתו פחתו לו דמני אמר ליה לא היה לך לשנות מדעתי ואת הוא דפשעת: **מי** הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות. אם נפרש דמהאי טעמא אין קונה

ליקח לו חטין ולקח מהם שעורין שעורין ולקח מהם חטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא [א]אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע אמר רבי יוחנן לא קשיא הא ר"מ והא רבי יהודה הא ר"מ דאמר שינוי קונה והא רבי יהודה דאמר שינוי אינו קונה מתקיף לה ר' אלעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמר ר"מ אלא במידי דחזי ליה לגופיה אבל לסחורה לא אמר אלא א"ר אלעזר הא והא ר' מאיר ולא קשיא כאן לאכילה כאן לסחורה [ס] [ע] מחכו עלה במערבא לר' יוחנן אליבא דר' יהודה וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל מעות מתקיף לה רב שמואל בר ססרטי אי הכי אפילו חטין וחטין נמי לא אמר רבי אבהו שאני חטין וחטין דשליחותיה קא עביד וכי בעל הבית דמי תדע דתנן [ב]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן ומי מי הודיעו לצבע שיקנה צבעו לאשה אלא לאו משום דאמרינן [דשליחותיה קא עביד וכיד אשתו דמי הכא נמי] שליחותיה קא עביד וכיד בעה"ב דמי א"ר אבא [ס] לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו מתקיף לה רבי זירא וכי דעתו של אדם על תפילין [ג]ותנן [ג]המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין א"ל אביי אין דעתו של אדם על תפילין המקדיש נכסיו סבר [ד]מצוה קא עבידנא ואין דעתו של אדם על כסות אשתו ובניו משום איבה מתקיף לה רב אושעיא והלא חייבי ערכין שנו כאן [ה]ותנן [ד]חייבי ערכין ממשכנין אותן וכי דעתו של אדם על עצמו למשכנו אלא אמר רבי אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמי שהקנה להן כסות אשתו ובניו מעיקרא תנו רבנן הלוקח שדה בשם חבירו אין כופין אותו למכור ואם אמר לו על מנת כופין אותו למכור מאי קאמר אמר רב ששת ה"ק הלוקח שדה מחבירו בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור ואם אמר על מנת כופין את ריש גלותא למכור אמר מר הלוקח שדה בשם ריש גלותא אין כופין אותו ריש גלותא למכור מכלל דמקנא קניא ליה לימא פליגא דבני מערבא דאמרי וכי מי הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל הבית אי משום הא לא קשיא כגון דאודעיה לבעל שדה ואודעינהו לסהדי אלא אימא סיפא על מנת כופין אותו ריש גלותא למכור אמאי ולימא ריש גלותא לא יקרייכו בעינא ולא זילותייכו בעינא אלא אמר אביי [ה]ה"ק הלוקח שדה בשם חבירו [ו](ריש גלותא) אין

מהא דתנן דמגופא דברייתא ליכא למשמע מידי דאיכא לאוקמי כשהודיעו ואי"ת מאי מוכח טפי מהא דתנן הא איכא לאוקמא נמי כשהודיעו לצבע דהאי נמר דאשתו הילא וגרהה דלא דמי דלעיל ודאי איכא למימר הוא מודיע כדי שיקנה לצבע המעות אבל הכא למה יש להודיעו הלא דעתו ליתן לאחר כך ומן ההקדש לא מסיק אדעתיה: **מי** הודיעו **לצבע** שיקנה **צבע לאשה.** תימה מאי פריך תינח אם יש שבח סממנין על גבי נמר אבל אם אין שבח סממנין על גבי הנמר מה נו נחוש אם אין הצבע מקנה לצבעו לאשה וי"ל דהכי פריך כיון דאין הצבע מקנה לצבעו לאשה ויכול הצבע לתבוע שבח מן האשה דאע"ג דאין שבח סממנים ע"ג הנמר מ"מ היא נהנית ממעשה ידיו ולריכה ליתן לו שכר וכיון דיכול ליקח שכר מאשה א"כ מעות שקיבל מבעל האשה הן הקדש דאין שכירות כיון שהאשה חייבת שכירות ולפי מה שפירשתי לעיל דכיון דלא הודיעו לבעל חטין שיקנה חטין לבעל המעות חוזר המקח ע"כ לא פריך הכא אלא ממעות שקיבל הצבע שיהיו הקדש אפילו אם יש שבח סממנין על גבי הנמר לא קנתה האשה והבעל נמי לא קנה וחוזר הצבע לצבע בכ"מ שהוא ואין לו להקדש בצבע כלום אלא המעות שקיבל הצבע כיון שחוזרין לבעל יהו הקדש והצבע יחזור ויתבע השכירות מן האשה ואמאי קתני אין לו לבעל בכסות אשתו משמע שבחנס בא לה: **אין דעתו של אדם על כסות אשתו.** הלכך אין דעתו להקדיש אותן מעות שנתן לצבע שלא יחזור ויתבע מן האשה ולפי האי טעמא הוה ליה למפרך תינח הקדש דתלוי בדעתו וכיון שאין רוצה להקדיש לא הוי הקדש אלא ערכין כיון שהעריך עצמו מה מועיל שאין דעתו עליהם מ"מ בע"כ נערך מכל מה שיש לו אלא משום דאית ליה פירכא אחריתי לא חש למפרך:

כגון

צז א מיי' פ"ו מהלכות שלוחין הלכה ה ופ"ה הלכה ב סמג עשין קעד טוש"ע ח"מ סי' קפג סעיף ה וסי' קעו סעיף יא וע"ש:

צח ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה יד סמג עשין קלא:

צט ג מיי' שם פ"ו הלכה ג סמג עשין קלב:

ק ד מיי' שם פ"ג הלכה יד:

קא ה מיי' פ"ב מהלכות שלוחין הלכה ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קפד סעי' ב:

רבינו חננאל

תנו רבנן הנותן מעות לשלוחו ליקח לו חטין ולקח מהם שעורין שעורין ולקח מהם חטין תניא חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לו ותני חדא אם פחתו פחתו לו ואם הותירו הותירו לאמצע. אמר רבי יוחנן לא קשיא, הא ר"מ והא רבי יהודה. וכיון דקיימא לן הילכתא כר' יהודה דאמר במתני' אם השבח יתר על היציאה כו' הנותן מעות לשלוחו לקנות לו דבר ידוע ושינה השליח, בין לאכילה בין לסחורה, אם פחתו פחתו לשליח ואם הותירו הותירו לאמצע, בעת שנתן לו המעות בתורת שותפות. אבל אם נתן לו המעות בתורת שליחות, הכל לבעל המעות. כדגרסינן בפרק אלמנה ניזונית הלכה אלמנה שמכרה שוה מנה במאתים, אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה כאן שנה רבי הכל לבעל המעות. **אסקינן** אמר רב פפא הילכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות. וכן הלכה. וכן פסק בפר"ח בהגוזל קמא דקיימא לן כר' יוסי דאמר הכל לבעל המעות ואוקימנא בדבר שאין לו קצבה. **אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין שמין לו לא בכסות אשתו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן.** ופרכינן אמאי לימא מי הודיעו לצבע שיקנה צבע לאשה, אלא משום דשליחותא קא עביד כידה דמי. אמר ר' אבא לא כל המקדיש נכסיו אין דעתו על כסות אשתו ובניו. מתקיף לה רב זעירא וכי דעתו של אדם על תפילין דתנן המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין. אמר ליה, אין קסבר מצוה קא עבידנא אבל בכסות אשתו ובניו לא, משום איבה. מתקיף לה ר' הושעיא, והלא חייבי ערכין שנו כאן ותנן חייבי ערכין ממשכנין אותן, וכי דעתו של אדם למשכנו. אלא אמר ר' אבא כל המקדיש נכסיו נעשה כמו שהקנה לאשתו ובניו כסותו מעיקרא. ופר"ח זצ"ל דשנויא דר' אבא שינויא הוא.

א) [סנהדרין יז: וש"נ], **ב)** כתובות נד. ערכין כד., **ג)** ב"ב קנא. ערכין כג., **ד)** [ערכין כד.], **ה)** שם כא. לעיל מ., **ו)** ברא"ש מינו,

גליון הש"ס

גמ' מחכו עלה במערבא. ביאה דף לא ע"ב בתוספות דף כו ע"א: **שם לא** כל המקדיש. עי' גדליס דף מג ע"ב:

מוסף רש"י

אחד המקדיש נכסיו כו'. והגזבר בא למשכנו על עכבו הקלוב בפרשה, **אין לו.** לגזבר לא בכסות אשתו כו' (כתובות נד.) שאינו שלו (ערכין כד.). **ולא בצבע שצבע לשמן.** בגדים שצבע לשם אשתו ולשם בניו, ואע"פ שלא לבשום עדיין (כתובות נד.). **ולא בסנדלים חדשים.** רבותא קמ"ל דאע"ג דעדיין לא נעלום, הרי הן בחזקתן משעת לקיחה (ערכין כד.). **המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין.** תפילין בכלל נכסיו ופורה תוחן (ערכין כג:). **לומר לא תפילין** הקדש ומעלין לו בדמיס ופורן בשוויהן (רשב"ם ב"ב קנא.). **מצוה קא עבידנא.** דיהיבנא לבדק הבית, הלכך אכל נכסיה הוה דעתיה (ערכין כד.). **חייבי ערכין ממשכנין אותן.** גזבר נכנס לבתיהן ומוטל בעל כרחן (שם כג:) דמיון דלאו לכפרה אתי משהי ליה (לעיל נ.).